

KONGL. MAJ:TS
BEFALLNINGSHAFVANDES
UTI
Hallands Län
TILL
KONGL. MAJ:T
i underdånighet afgifne
FEMÅRS-BERÄTTELSE
för Åren 1837, 1838, 1839, 1840 och 1841.

STOCKHOLM, 1844.
TRYCKT HOS P. A. NORSTEDT & SÖNER,
Kongl. Boktryckare.

INLEDNING TILL

Kongl. Maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.

Täckningsår: 1817/1821-1851/55.

Kungl. Maj:ts överståthållares i Stockholms stad och Kungl. Maj:ts befallningshavandes i Sveriges län till Kungl. Maj:t femårsberättelser. Vissa femårsperioder finns även tabellbilagor.

Berättelserna innehåller följande avdelningar:

- Länets allmänna beskaffenhet
- Innevånare
- Näringar
- Politisk författning
- Städer

Efterföljare:

Bidrag till Sveriges officiella statistik. H, Kungl. Maj:ts befallningshavandes femårsberättelser, jämte Sammandrag för åren ... på Nådigaste befallning utarbetad och utgivet av Statistiska centralbyrån. – Stockholm, 1863-1912. Täckningsår: 1856/60-1901/05 = N.F., [1]-10.

Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes uti Hallands Län till Kongl. Maj:t i underdånighet afgifne Femårs-Berättelse för Åren 1837, 1838, 1839, 1840 och 1841.

Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2010.

Vid digitaliseringen har en innehållsförteckning skapats och lags till.

KONGL. MAJ:TS
BEFALLNINGSHAFVANDES
UTI
Hallands Län
TILL
KONGL. MAJ:T
i underdånighet afgifne
FEMÅRS-BERÄTTELSE
för Åren 1837, 1838, 1839, 1840 och 1841.

STOCKHOLM, 1844.
TRYCKT HOS P. A. NORSTEDT & SÖNER,
Kongl. Boktryckare.

INNEHÅLL

Underdånig berättelse

	Sid.
1:o Länets allmänna beskaffenhet.....	3.
2:o Invånare.....	3.
3:o Näringar.....	4.
Jordbruk.....	4.
Boskapsskötsel.....	5.
Fårafveln.....	5.
Skogar.....	6.
Bergsrörelse.....	6.
Fabriker.....	6.
Herr Wallbergs Klädesfabrik.....	6.
Annestorps fabrik.....	6.
Pappersbruk.....	6.
Binäringar.....	7.
Slöjder.....	7.
4:o Politisk Författning.....	8.
5:o Kammarverk.....	8.
6:o Politie.....	8.
7:o Flygsandsfälten.....	10.
8:o Städer.....	10.
Kungsbacka.....	10.
Warberg.....	10.
Falkenberg.....	12.
Halmstad.....	12.
Laholm.....	13.

Da, till följe af föreskriften uti Eders Maj:ts Nådiga Cirkulärbref af den 17 April 1821, jag nu afgifver berättelse om Länet i ekonomiskt och Statistiskt hänseende för fem års perioden från och med 1837 till och med 1841, torde det tillåtas mig få anmärka, att jag, som blott för några månader tillbaka emottagit Länets styrelse, icke äger fullkomligt direkt kännedom om Länet, utan måste till stor del grunda berättelsen på de uppgifter, vederbörande tjänstemän och myndigheter afgifvit, samt de upplysningar, jag af förut afgifne lika beskaffade berättelser och här tillgänglige handlingar kunnat inhemta.

Enligt formuläret förekommer:

1:o *Länets allmänna beskaffenhet.*

Genom de härifrån förut afgifne Femårs-Berättelser är beskrifning här om lemnad; och då länets geografiska läge, vidd och klimat under de fem år, denna berättelse omfattar, ej undergått någre förändringar, samt ett återuppreparande deraf torde vara alldeles öfverflödigt, vågar jag underdånigst till nämnde berättelser hänvisa.

2:o *Invånare.*

Enligt 1836 års mantals- och skattskrifningslängder utgjorde folkmängden:

Skattskrifne	51,495	
Skattfrie	40,246	91,741.

och år 1841.

Skattskrifne	52,915	
Skattfrie	41,169	94,084.

Folkmängden har således under denna period ökats med 2,343 personer eller öfver 2 procent.

De i föregående berättelser omnämnda förhållanden i afseende på ynglingars dels utvandringar till Skåne, för sökande af arbetsförtjenst, dels inträde uti Götheborgs Sjömanshus, för idkande af Coopværdi-skeppsfart, fortfara ännu; dock lär det årligen blifva svårare, att i Skåne vinna arbete, emedan flere ynglingar nu emot förr genast efter utvandringen återkomma. En gammal sägen indelar Halländningar uti de slafviska, de sjelfständiga och de sjelfsvåldiga. Denna indelning är med afseende å folklynnnet i olika delar af Länet ej så oriktig. Uti Södra delen ligga de största egendomarne, med vidsträckta gods, hvars brukare till hufvudgården förr utgjort allt hvad egendomens innehafvare påfordrade, men numera till större delen fått kontrakter, som bestämma deras skyldigheter. Allmogen i denna del af Länet saknar i allmänhet sjelfständighet och närmar sig uti lynnet till Frälsebönderne i Skåne. Medlersta delen af Länet skulle utgöra det sjelfständiga. Der finnas endast få Frälsegods och bonden der har derföre tidigare börjat tänka öfver sin ställning och om sina skyldigheter sökt upplysning. Han är mera fogligt sinnad än i norra delen af Länet, som fått namn af det sjelfsvåldiga och åtminstone i ett Pastorat förtjenar detta namn; ty ehuru det en längre tid haft lyckan äga en i alla afseenden utmärkt och duglig Prestman, som sökt mildra folkets lynne och bringa det till lydriad och aktning för lagarne samt äfven till ej obetydlig del deri haft framgång, är det dock ej sällsynt, att i detta Pastorat påträffa personer, bärande märken efter knifven, det vapen, sjelfhämnden mest begagnar. Bränviassupandet, som svårligen kan inskränkas, så länge husbehofsbränning är tillåten, inverkar ock i hög grad skadligt på folkets moralitet och är ej sällan orsaken till åtminstone de gröfre brott, som inträffa.

3:o *Näringar.*

Jordbruk. Under denna period hafva betydliga odlingar blifvit företagne och fullbordade, så att Länet, då ej missväxt inträffar, nu producerar spannmål tillräckligt för eget behof. Dessa odlingar äro till stor del följder af laga skiften, hvars fördelar allt mer och mer inses; men emedan odlingarne hufvudsakligast verkställas medelst öfversta lagrets af matjorden förbränning och skördar derefter år efter år tagas, så länge jorden kan gifva någon afkastning, utan att den erhåller hvila eller tillräcklig gödning,

kommer detta brukningssätt att i en framtid leda till hemmanens skada. Länets Hushållningssällskap har, genom utfärdad kungörelse, sökt motverka detta odlingsätt, men hittills utan synnerlig framgång, ty ögonblickets vinst gäller mer än de klaraste skäl och bevis. Vid 1840 och 1841 års Riksdag äro 10,000 Riksdaler Banko beviljade för Himble och Tollereds åarnes upprensning och jordägarne, hörde, hafva begagnat sig af det tillfälle, dem sålunda bereds, att få dessa vattensjuka och derigenom föga afkastningsrika trakter förbättrade. Af berörde summa är en tredjedel bekommen som anslag eller gåfva utan återbetalningsskyldighet.

För Ramsjöns sänkning samt de ofvan och nedan liggande vattensjuka fälts utdikning, hafva jordägarne inför Länsstyrelsen blifvit hörde, men icke kunnat sig förena, hvarföre en delägare varit nödsakad göra frågan i Domstolsväg anhängig.

Boskapsskötsel. Denna näringsgren drifves i betydlig skala och är den källa, hvarifrån allmogen hemtar tillgång till en del af sina skatter och utskylder. Efter 1837 och 1838 års missväxt, derunder ladugårdarne måste inskränkas, hafver uppfödandet af kreatur varit temligen lönande, emedan de betalts dyrt, hvarföre ock allmogen det näst derpåföljande år pålagt en mängd kreatur. De egentliga betesmarkerna äro svaga, men allmogen brukar deremot till stor skada för sig tidigt om våren utsläppa eller tjudra kreaturen å de bästa ängarne, för att der söka sin bergning. Härigenom förminskas höafkastningen betydligt, och svårligen läser ladugården kunna bringas till den höjd, den borde komma, förr än helt andra principer i landhushållningen blifvit antagna.

Disponenten af Gamla Skottorp och Dömostorp Ryttmästaren P. Möller införskref år 1836 2 tjurar och 2 qvigor i calf af den Engelska korthornade eller Durhamsracen, samt 1842 1 tjur och 1 qviga, äfven i calf af samma race. Dessa hafva trifvits väl och croiserade med fordna racen på stället har deraf uppkommit en race, som både är god och vacker samt för klimatet passande. Från Skottorp hafva ärligen till flere delar i Riket försäljning skett utaf ungpatur af denna race, och år 1841 utgingo derifrån flera ungpatur till Tyskland och deribland en qviga i 3:dje året, som betaldes med 175 R:dr Rgs.

Färafveln. Åberopande hvad 1839 års berättelse innehåller, får jag blott tillägga, att från England till Skottorp inkommit några får af New Dishleys-racen, hvilka lära trifvas väl.

Skogar. Kronoparker eller allmänningar finnas ej i Länet. Sedan kronoskattehemmans-ägare fått tillstånd lösa ekeskogen på deras hemman, hafva ekeskogarne betydligt förminskats, och derigenom att den skog, som vid laga skiften ej kan utbytas, skall inom viss tid afverkas och huggas, såvida öfverenskommelse om sammans tillösande ej träffats, hafva skogarne än ytterligare aftagit. Bokeskogarne hafva på de sednare åren tillitats vida mer än vanligt, härrörande icke blott deraf, att bokveden kommit i högt pris, sedan handlande härstädes tagit sig före deraf skeppa, utan äfven deraf, att stäver till flere tusende boketunnor årligen utskeppas till Norrige. Allmogen är ej fallen för återplantering och skogsvård, blifvande uppmaningar dertill lemnade utan afseende. I Länet finnas betydligt måsar, der torf årligen upptages och torkad som bränsle användes.

Bergsrörelse. Någon grufva finnes ej i Länet, men Rydö jernbruk, det enda i Länet, hvilket, såsom grundadt på köpetackjern och till en del köpeköl, ej kunde drifvas med fördel och derfore med vederbörligt tillstånd för omkring 20 år sedan nedlades, har åter blifvit upptaget. Bruket med 1 hammare och 1 härd har privilegierad tillverkning af 600 Sk~~z~~ stångjern, emot en numera nedsatt hammarskatt af 6 Sk~~z~~, samt består i öfrigt af 1 jernmanufakturverk med 1 räckhammare och 1 svanshammare för 1 stock samt spikhammare för en stock med 1 ässja för hvardera manufakturstocken, för tillverkning af svartsmide.

Arbetarnes antal vid detta bruk uppgår till 24 mantalsskrifne och 11 underårige.

Fabriker. Vid Herr Wallbergs Klädesfabrik härstädes, dermed ett Färgeri är förenadt, tillverkades år 1841: 14,819 $\frac{1}{4}$ aln. kläde, 3,315 aln. sängfilar, 1,788 $\frac{1}{2}$ aln. hästfilar, 44,560 aln. vadmal, beredde till boy, alltsammans i värde till 88,938 R:dr 26 sk. B:ko. Arbetspersonalen uppgick samma år till 117 personer.

Annestorps fabrik i Lindome socken, bestående af ett mekaniskt bomullsspinneri med 28 stolar, sysselsätter 19 äldre och 81 minderåriga barn. Tillverkningen har uppgått till 180,000 \mathcal{L} , i värde ansedde till 60,000 R:dr Banko.

Pappersbruk finnas 2:ne, hvilka verk drifvas i mindre skala. Årliga tillverkningen af finare och gröfre skrif- samt tryck-, kardus- och gråpapper beräknas till 6,000 ris, med ett ungefärligt värde af 14,000 R:dr Banko.

Af de 6 i Länet befintliga Tegelbruk är det betydligaste Stensjö, hvar-est tillverkningsbeloppet årligen stigit, i följd af teglets afsättlighet, synnerligast till Skånska städerna.

Af Lädergarfverier finnas flera å landet, men utan någon betydenhet.

Binäringar. Jagten är ringa; orrar, raphöns och harar finnas, äfvensom ett och annat rådjur å de större egendomarne. Fisket i saltsjön idkas ej med den fördel, det kunde, hvartill orsaken måhända är den långgrunda kusten, som nödgår strandboarne att nyttja mer platta och lätta båtar, dermed de ej våga sig långt ut i öppna sjön. År 1839 bildades i Halmstad ett fiskeribolag, som bedref fisket med dervid vana personer från Blekinge, men bolaget upplöstes redan påföljande året; dock hade det den fördel med sig, att strandboarne häromkring lärde sig bättre förstå att idka fiske. De vanliga fiskslagen äro torsk, koljor, hvittling, varf, flundror, tunga och äfven hummer. Blott ett enda fiskeläge finnes i Länet, i Träslöfs socken nära Warberg.

Laxfisket vid Halmstad, Laholm, Falkenberg och Åhs kloster har varit olika gifvande och aftager år från år, härrörande deraf, att dels flere personer befatta sig med detta fiske, dels ock att mer planmässighet vid fångsten iakttages. Den tidigaste laxen fås vanligen vid Åhs kloster och betalas då dyrt.

Tillverkningen af pottaska vid Såpbruken här i staden har upphört, sedan bruken nedlagts; men på Sotanäs i Gunnarps socken tillverkas årligen omkring 2,000 \mathcal{L} kalcinerad pottaska, som betalas med 7 sk. 2 $\frac{1}{2}$ r:st. Banko \mathcal{L} .

Saltpetertillverkningen har nu mera nära alldeles upphört, dels i anseende till bristen på bränsle, dels att näringen nu ej anses lönande.

Under de första åren af denna period var sjöfarten temligen liflig, men har sedan betydligt aftagit. Onsala, Walda, Släp och Hanhals äro de socknar, som drifva mesta sjöfarten, men vinsten af denna näring kan ej beräknas, då de hafva sina redare i flere städer utom provinsen.

Stöjder. Deraf får jag först nämna möbeltillverkningen i Lindome socken, som är temligen betydlig. Möbler af alla slag, såsom soffor, stolar, chiffonierer, bureauer, comoder, sängar, m. m. tillverkas der allmänt, och flere af allmogen hafva deri förvärfvat stor konstfärdighet, såväl i arbetets utseende som varaktighet. Afsättningen deraf sker både inom och utom riket.

Lin- och ylleväfnader, som allmänt tillverkas af qvinnorna bland allmogen, inbringa ganska betydligt, och ehuru de sednare åren någon stagnation deri visat sig, torde tillverkningen ej kunna anses vara i aftagande.

4:o Politisk Författning.

Enligt tabellen uppgår Statsbidraget för år 1842 till 352,298 R:dr 11 sk. 3 r:st. Från Landtränteriet härstädes remitteras årligen omkring 160,000 R:dr, emedan ganska obetydligt kvarstadnar till aflöningar. Verkningarne deraf, att penningarne, tvärt emot hvad i andra Län äger rum, årligen gå ur Länet, hafva, synnerligen de sednare åren, då Länet jemväl lidit af missväxt, visat sig genom allmogens skuldsättning och den rådande pennin-gebristen. Provensen saknar exporter och har i allmänhet föga inkomst af binäringar.

Jordskatten för ett mantal skatte eller krono kan uppgå till omkring 100 à 110 R:dr B:ko.

Indelade Båtsmännens underhåll utgör efter ett medium af 5 års mar-kegångstaxor 59 R:dr 9 sk. 11 r:st. för hvarje rate och ungefärligen 14 R:dr 28 sk. 6 r:st. för 1 mantal.

Allmänna vägars och broars underhåll kan beräknas till omkring 10 R:dr för hvart helt hemman, men för Halmstads och Tönnersjö härader flera gånger mera, derigenom att Halmstads brygga, som år 1834 nybyggdes och år 1838 afbrände, måst åter ombyggas.

Diverse onera, såsom allmänna byggnader, brandstoder m. m., äro i tabellen upptagne.

5:o Kammarverk.

Under de sednare fem åren hafva inga särskilda hemman blifvit skatt-lagda. Intet hemman från öde upptaget eller till ödesmål förfallet.

Utom de förändringar, som härleda sig från skatteköp å kronohemman, hafva inga förändringar i hemmanens natur de sednare fem åren ägt rum, och skatteköpen hafva tilltagit genom den vunna rättigheten att lösa och disponera ekeskogen.

Laga skiften fortgå i alla trakter af Länet, hvilket i betydlig mån verkar till jordbrukets förbättring.

Antalet af hemman och deras särskilda natur upptager tabellen.

6:o Politie.

Kronobetjeningen består nu som förut af 4 Kronofogdar och 11 Läns-män, som till biträde äga så kallade Kronofjerdingsmän, hvilka förordnas af

af Kronofogdarne bland välkände och skicklige hemmansägare. Dessutom existerade under denna tid inom hvarje byelag ordningsmän med särskild Instruktion.

Uppfostrings- och undervisningsanstalterna å landet kunna, ehuru försök till förbättring gjorts, i allmänhet ej anses tillräcklige. Det i Tölö socken befintliga skolhus har numera blifvit försåldt och skolan upphört. I Fjärås socken är deremot inrättad en skola och lärare antagen med bestämd lön. Lancasterskolorne i Weinge och Skummeslöf fortfara ännu, och hafva under dessa fem åren 446 barn njutit undervisning i den förra och 470 barn i den sednare skolan. För öfrigt är undervisningen ambulatorisk.

Hälsovården besörjes nu som förut af 2:ne Provincial-läkare, den ena stationerad i Kungsbacka och den andra i Halmstad, samt 2:ne Lazarett- och 2:ne Stadsläkare. Lazaretten här och i Warberg hafva under denna period blifvit satte i förbättrad och mera ändamålsenligt skick, hvarigenom allmogens förtroende till dem betydligt ökats. Vaccinatorer och examine- rade Barnmorskor finnas att tillgå i alla städer och några landtförsamlingar.

Derigenom att flere af Possessionaterna åtagit sig årligen sammanskjuta en viss summa, utom den lön, staten består, hafver en Djurläkare för södra delen af Länets kunnat antagas, med station i Halmstad.

Fattigvården är på flera ställen ej så ordnad den borde vara och blir allt mera betungande, derigenom att under goda år en mängd folk, utan annan utväg till bergning än sin arbetskraft, obetänksamt ingå äktenskap, och hvilka sedan under missväxtår, då arbete ej så lätt erhålles och betalningen dessutom ej betäcker lefnadskostnaden, falla fattigvården till last. Äfvenledes besväras de, som vid allmänna landsvägarne äro boende, utaf sjömän, gesäller och annat löst folk, hvilka stryka omkring hela riket, under föregifvande, att söka arbete, hvartill de vanligen sakna både förmåga och vilja.

Uti Gästgifveriernas antal har ingen förändring inträffat. De tider af året, då allmogen ej behöfver vid jordbruket använda sina hästar, är den, synnerligast i norra delen af Länets, angelägen att få skjutsa samt upptager resande under vägen före ankomsten till Gästgifvaregården.

Sparbankernas i Halmstad och Warberg verksamhet har fortgått och förtroendet till desse välgörande inrättningar allt mer och mer rotfastat sig. Vid 1841 års slut uppingo insättningarne i härvarande sparbank till

21,918 R:dr 39 sk. Banko, förutom Bankens grundfond 2,817 R:dr 16 sk. samt behållningen under åren.

Med den 1 November 1841 inträdde ansvarigheten för det för Länets landsbygd stiftade och af Eders Maj:t i näder stadfästade nya Brandstods-Bolag. Redogörelsen för dess verksamhet tillhör alltså nästa Femårs-Berättelse.

Den nya vägen emellan Kungsbacka och Götheborg är nu fullbordad och, ehuru gamla vägen bibehålles, mycket befares, så att anläggaren på sina actier haft från 8 till 10 procents ränta. Sedan Rikets sist församlade Ständer till väganläggningar och förbättringar anslagit en större summa, är omläggning påtänkt af vägen, dels öfver Hallands ås och dels emellan Breareds och Wrå gästgifvaregårdar, för undvikande af den besvärliga och farliga Gyltige eller Håralts-backen.

Rofdjuren synas vara minskade till antalet; åtminstone afböras sällan förödelser af dem å boskapen, hvarföre ock de mindre skall-lag, som till utrotande af desse objudne gäster blifvit inrättade, kunna anses motsvara ändamålet.

7:o Flygsandsfälten

upptaga den betydliga sträckan af 8,000 tunnland. Under dessa 5 år hafva blifvit utsädde 263½ t:r furukottar, 63 t:r sandhafrefrö och 19½ t:r sandhafreax å flygsandsfälten. Planteringarne derå äro ock ganska vackra, samt sanden på några af fälten bunden, men vida högre årligt Statsanslag erfordras, derest ändamålet fullkomligen skall uppnås.

8:o Städer.

Kungsbacka: Hindren för stadens uppkomst äro i föregående Femårs-Berättelser antyde, och då de ännu fortfara är naturligt, att staden under denna period ej framskridit. Sjöfarten har nära upphört, sedan staden numera ej äger eget fartyg, och handeln är följaktligen obetydlig, synnerligast sedan kringliggande sjöfarande allmoge, de år spannumål behöfves, sjelfve förskaffa sig den.

Warberg: Eftersom staden har mindre folcknummer och nu drifver mindre rörelse än Halmstad, är den nedflyttad i samma klass. Öfver sjöfartens, handels och handtverkeriernes aftagande de sedwane åren klagas. Staden har 2 galeaser, 4 slupar och 4 båtar om tillsammans 174 lästers drägtighet

Exporten utgöres hufvudsakligen af bokestafer till Norrige, i utbyte hvaremot tagas sill och torra fiskvaror, samt någon gång trädvirke till Seeland och Skåne, der spannmål återhemtas. Linfrö och ej obetydligt kreatursben skeppades några år på Götheborg i byte emot jern och kramvaror, men äfven denna byteshandel är i aftagande och kreatursbenen sakna afsättning, sedan de i England mindre eller alldeles icke efterfrågas.

De Handlandes antal uppgår till 29, hvilket antal med hänsigt på stadens rörelse synes vara väl stort, och förtjensten kan ej blifva betydlig, då den på så många händer skall delas. — Genom landthandverkarnes ökade antal, mera frihet och bemödande att i arbetets snygghet och varaktighet täfla med handtverkarne i staden, måste de sednares rörelse vara mindre lönande nu mot förr, och bland stadens 49 handtverkare finnas blott få, som af handtverket ensamt hafva sin bergning, hvarföre ock många tillika idka mindre jordbruk.

Uti stadens lägre Lärdomsskola bestrides undervisningen för det närvarande af en Rektor och en Kollega.

För sjukvården aflönar staden på Invånarnes egen bekostnad enskild Läkare, hvarförutan Läkare är att tillgå vid det i Warberg inrättade Lazarett och Kurhus.

Fattigvården bestrides af räntorne å donerade fonder och bristen fylles genom taxering å stadens invånare. Uti stadens fattighus äro 10 personer inrymde och för många äro husrum hyrda. Hvarje vecka utdelas penningar till 30 äldre fattighjon och för 13 fattige barn, som bespisas 2:ne gånger om dagen på ett ställe, erlägges betalning efter beting. — För 13 barn betalas Skolundervisning och flere fattige förses årligen med beklädnad.

Stadens inkomster utgjorde år 1841 omkring 2,000 R:dr Banko. — Hvad derutöfver erfordras till aflöningar och andra utgifter för staden uttaxeras dels på Borgerskapet dels på stadens samtliga invånare, allt efter utgifternes natur.

Af hamn- och bropenningar har staden hittills icke åtnjutit någon inkomst, emedan hamn- och brobyggnaden för 50 å 60 år tillbaka, förmedelst dess dåvarande förfallna skick, öfverlemnades åt ett bolag, under förbindelse att förbättra och uppmuddra hamnen, hvaremot bolaget ägde uppbära hamn- och bropenningar, hvilka dock ej motsvarat utgifterna, så att bolaget för hittills verkställt arbete gjort betydliga förskotter. Nu sedan Rikets sist församlade Ständer för verkställighet af en längre önskad hamnbyggnad anslagit ett låneunderstöd af 20,000 R:dr B:ko samt Eders Majt i nåder fastställt

den för byggnaden upprättade Karta och arbetsplan, har stadens Borger-
skap beslutat, att af nu varande hamnbolaget öfvertaga hamnen med in-
ventarier samt påbörja hamnbyggnaden. — Af detta företag vågar man hop-
pas fördelar ej blott för staden, utan äfven för orten, men största nyttan
torde likväl tillkomma de sjöfarande, enär hamnen, färdig, troligen blifver
den bästa, säkraste och minst besvärliga att anlöpa på kusten mellan Nord-
sjön och Sundet.

Falkenberg: Staden drifver en ringa inrikes handel, som ej har
inflytande på kringliggande orten. Utloppet af Ätran, vid hvilken staden lig-
ger, är uppgrundadt af flygsand, så att endast smärre båtar kunna lägga
till. Staden har ej ringa jordrymd, men den är af mager beskaffenhet och
afkastar derfore ej mycket. Handtverkerierne äro få och ej att nämna. I
Januari månad år 1841 hemsöktes staden af eldsvåda, dervid femton gårdar
blefvo lågornas rof. Redan samma år uppfördes några nya hus, men i an-
seende till den ringa handeln och rörelsen torde lång tid åtgå, innan alla
de afbrända husen varda uppförda.

Halmstad har under denna period börjat tilltaga, i följd af den
ökade handelsrörelse, som genom hamnbyggnaden uppkommit. Denna bygg-
nad påbörjades under inseende af Herr ÖfverDirektören och Riddaren A.
E. von Sydow år 1837, samt blef färdig 1840. Kostnaden uppgick till
94,514 R:dr 19 sk. 7 r:st., deraf staten anslagit 60,000 R:dr Banko. Före
hamnbyggnaden kunde ej fartyg, som gingo djupare än 4 fot, inkomma, då
nu 10 fot djupgående kunna ligga förtöjda i yttre hamnrännan. Denna
byggnad, den enda i Riket af det slaget, består af nersänkta faschiner, på
hvilka sedan stenmur är uppmurad. Nissa-strömmen, hoptvingad inom des-
sa båda hamn-armor håller genom sin egen kraft strömfåran öppen och det
är detta ändamål man velat med hamnbyggnaden vinna. Exporten består
nästan uteslutande i trädvaror på Danmark och bokstafver på Norrige.
I utbyte deremot tages å förra stället spannmål, de år sådan behöfves, och
å sednare stället sill och fisk. Handtverkerierne äro i försvagadt skick och
bland fabriker förtjenar endast att nämnas Klädesfabrikören Wallbergs fa-
brik, om hvilken uppgift redan är lemnad.

Stadens årliga inkomster bestiga sig till omkring 5,800 R:dr B:ko, der-
af ordinarie tolagen och hamnafgiften ensamme uppgå till 4,000 R:dr.

Undervisning meddelas af en Rektor och två Kolleger i stadens all-
männa skola, hvilken vunnit mycket förtroende. Dessutom finnas en

Lan-

Lancasterskola och en småbarnsskola, hvilken sednare har att tacka Fru Landshöfdingskan A. Virgins outtröttliga omsorger för sin tillkomst och fortvarande.

I stadens fattighus, inköpt för en del af de medel, Högstsalig Hans Maj:t vid Dess besök här i Näder gifvit, inhysas 12 äldre och bräcklige fattige och de öfrige njuta understöd i penningar.

Laholm: Dess rörelse och handel hafva ej stigit och staden kan svårigen komma sig före, innan Laga åns utlopp blifvit upprensadt, så att mera djupgående fartyg kunna inlöpa, hvilket ej låter sig göra, förrän flygsanden vid åns utlopp först blifvit hämmad. Staden har egen Läkare, Skola och Fattighus.

Halmstads Slott den 8 Juli 1844.

P. A. LEWENHAUPT.

H. J. Kleverström.

Carl Hane.

